

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

โรงเรียนประถมศึกษาเป็นหน่วยงานทางการศึกษาที่สำคัญที่สุดหน่วยงานหนึ่งที่จะดำเนินการจัดการศึกษาให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้และเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปแล้วว่า การประถมศึกษาเป็นรากฐานสำคัญในการสร้างความมั่นคงและความก้าวหน้าของชาติเพราะประชากรส่วนใหญ่ของประเทศสิ้นสุดการศึกษาใน ระบบโรงเรียนในการศึกษาระดับนี้ ดังนั้นถ้าการศึกษามีคุณภาพก็หมายถึงประชากรส่วนใหญ่ก็มีคุณภาพด้วย (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2528)

การจัดการศึกษาให้มีคุณภาพนั้นขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่าง แต่ปัจจัยที่สำคัญที่สุดที่ทำให้การศึกษาระดับประถมศึกษาประสบความสำเร็จ คือ ผู้บริหารโรงเรียนซึ่งต้องมีความเป็นผู้นำที่มีความสามารถในด้านการบริหารและการนิเทศ(ธีระ รุญเจริญ, 2521)

ผู้บริหารโรงเรียนนับว่าเป็นบุคคลที่มีความสำคัญ ในการดำเนินงาน ต่างๆ ในโรงเรียน ที่จะสามารถบริหารงานให้บรรลุตามเป้าหมาย หรือภารกิจที่ได้กำหนดไว้ แต่ถึงอย่างไรก็ตามถ้ามีเฉพาะผู้บริหารผู้เดียว ย่อมไม่สามารถ ที่จะดำเนินงานทุกอย่างได้สำเร็จ จำเป็นต้องอาศัย ความร่วมมือจากบุคลากรทุกฝ่ายของโรงเรียน ผู้บริหารจำเป็นต้องใช้ทั้งศาสตร์ และศิลป์ ในการบริหาร และการทำงานเป็นสำคัญ ผู้บริหารที่ประสบความสำเร็จ หรือ มีผลการดำเนินงานดีเด่นจึงต้องเป็นผู้ที่สามารถนำเอาความรู้ ความสามารถ ของผู้ใต้บังคับบัญชา แต่ละคน มาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด อย่างมีประสิทธิภาพในระยะเวลา และทรัพยากรที่มีอย่างจำกัด การที่ผู้บริหาร จะได้รับ ความร่วมมือด้วยดีจากบุคลากรทุกฝ่ายจะต้องประกอบด้วยปัจจัยหลายอย่าง โดยเฉพาะคุณลักษณะ และพฤติกรรมการบริหารของผู้บริหาร ในสิ่งที่แสดงถึงความรู้

ความสามารถ มนุษย์สัมพันธ์ที่ดี มีภาวะความเป็นผู้นำ ในการบริหาร ที่เหมาะสม กล่าวคือสามารถ ครองตน ครองคน และครองงานได้

ปัจจุบันนี้ การจัดการศึกษาในระดับประถมศึกษาของประเทศไทย ส่วนใหญ่ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติเป็นผู้รับผิดชอบ โดยมีหน้าที่ในการจัดการควบคุมกำกับ ให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติ และปฏิบัติตามนโยบายของรัฐบาล ในกิจกรรมของการประถมศึกษาโดยตรง โดยมีโรงเรียนเป็นหน่วยงานระดับปฏิบัติการที่สำคัญที่สุด ซึ่งมีการกิจหลักที่สำคัญคือการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้เด็กเรียนบรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ในหลักสูตร นั่นคือ คุณภาพที่พึงประสงค์ ทั้งด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คุณลักษณะที่พึงประสงค์ และมีสุขภาพอนามัยที่ดี (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2528) ซึ่งการบริหารโรงเรียน จะให้บรรลุผลสำเร็จตามจุดหมายของหลักสูตรได้ดั่งนั้น ย่อมต้องอาศัยการบริหารทั้ง 6 งานประกอบกัน ได้แก่ งานวิชาการ งานกิจการนักเรียน งานบุคลากร งานธุรการและการเงิน งานอาคารสถานที่ และงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ในบรรดาทั้ง 6 งานนั้น งานวิชาการเป็นงานที่สำคัญที่สุด แต่การจัดการศึกษาในระดับประถมศึกษายังประสบปัญหาอยู่หลายประการ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้สรุป สภาพปัจจุบันปัญหา ของการศึกษาระดับประถมศึกษาว่า ในเรื่องคุณภาพของการศึกษานั้น มีปัญหาทั้งที่อยู่ นอกเหนือการควบคุมของระบบการศึกษา เช่น สภาพเศรษฐกิจ สังคม ค่านิยม ลักษณะทางวัฒนธรรม และปัญหาในระบบการศึกษาโดยตรง ซึ่งปัญหาที่สำคัญ ได้แก่ ปัญหาความขาดแคลนทรัพยากร ปัญหาความไม่เสมอภาค ปัญหาประสิทธิภาพของกระบวนการบริหาร ปัญหาคุณภาพนักเรียน (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2528)

ด้วยตระหนักถึงปัญหา และความสำคัญในการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา ให้ประสบผลสำเร็จ ซึ่งผู้บริหารต้องมีความรู้ความสามารถ มีคุณลักษณะที่ดี และมีคุณธรรมในการบริหาร สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติได้จัดอบรม ใช้เป็นแนวทาง และเป็นเครื่องมือสำหรับให้ผู้บริหารโรงเรียนนำไปเป็นเครื่องมือในการบริหาร ให้ประสบผลสำเร็จในการบริหารโรงเรียน อันจะเกิดประโยชน์

สูงสุดแก่นักเรียน และเพื่อพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษาของชาติให้มีคุณภาพดียิ่งขึ้น

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการบริหารในโรงเรียน ประถมศึกษาดีเด่น สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา โดยมี วัตถุประสงค์ ดังนี้

- 1) เพื่อศึกษาพฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหารโรงเรียน
- 2) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างผู้บริหารโรงเรียน กับครูผู้ปฏิบัติการสอน เกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหารโรงเรียน
- 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของพฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหารโรงเรียน ประถมศึกษาดีเด่น ตามภารกิจ 7 งาน

1.3 สมมติฐานของการวิจัย

- 1) ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้ปฏิบัติการสอน เกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนดีเด่น ไม่แตกต่างกัน
- 2) พฤติกรรมการบริหารงาน 7 งาน ของผู้บริหารโรงเรียนมีความสัมพันธ์กันในทางบวก

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาพฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหารในโรงเรียน ประถมศึกษาดีเด่น สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ปีการศึกษา 2537 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้ปฏิบัติการสอน โดยมุ่งศึกษาในขอบข่ายการบริหารโรงเรียนตามภารกิจหลัก 7 งาน คือ

- 1) งานบริหารทั่วไป
- 2) งานวิชาการ

- 3) งานบุคลากร
- 4) งานกิจการนักเรียน
- 5) งานธุรการและการเงิน
- 6) งานอาคารสถานที่
- 7) งานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

1.5 คำนิยามศัพท์เฉพาะ

1) พฤติกรรมการบริหาร หมายถึง การปฏิบัติหรือแสดงออกของผู้บริหารที่บ่งบอกถึงความสามารถในการบริหารและก่อให้เกิดผลสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้

2) พฤติกรรมการบริหารโรงเรียน หมายถึง การปฏิบัติงานตามหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียน โดยแสดงออกในรูปกิจกรรม ในภาระหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีต่องานด้านต่าง ๆ คือ งานบริหารทั่วไป งานวิชาการ งานบุคลากร งานกิจการนักเรียน งานธุรการและการเงิน งานอาคารสถานที่และงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ

3) ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาดีเด่น หมายถึง ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ผู้อำนวยการโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารหรือผู้รักษาการในตำแหน่ง ซึ่งทำหน้าที่เป็นผู้รับผิดชอบในการให้การศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาดีเด่น ปีการศึกษา 2537 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา และมีช่วงระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งในโรงเรียน ไม่น้อยกว่า 1 ปี

4) ครูผู้ปฏิบัติการสอน หมายถึง ผู้ดำรงตำแหน่งข้าราชการครูโดยทำหน้าที่สอนในโรงเรียนประถมศึกษาดีเด่น สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา และมีระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งในโรงเรียนไม่น้อยกว่า 1 ปี

5) โรงเรียนประถมศึกษาดีเด่น หมายถึง โรงเรียนประถมศึกษาที่ได้รับการคัดเลือกจากสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ให้เป็นโรงเรียนประถมศึกษาดีเด่นเนื่องในวันการศึกษาแห่งชาติ ประจำปี 2537 อำเภอละ 1 โรงเรียน

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1) สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา สามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นข้อมูล ในการพัฒนาผู้บริหารโรงเรียนในสังกัด

2) ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดนครราชสีมา สามารถใช้ผลการวิจัยเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานและพัฒนา พฤติกรรมการบริหารของตนเอง ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น